

Idegen szemmel.

Irta Erdős Renée.

Az ember, ha sok évig távol él Pesttől, elszokik tőle, elfelejti sajátosságait, azokat az apró jellemvonásait, a melyeket a világ egyetlen nagyvárosára sem lehetne alkalmazni, a mik kizárólag csak az övéi, őt szépitik, vagy rontják, teszik furcsává, kedvessé, vagy bosszantóvá.

És ha pár év multán az ember visszatér, akkor mindezek a dolgok elébe állnak, meglepik, gondolkodóba ejtik, elbájolják, vagy fölháborítják, a saját természetük szerint, — közben egynémely új dolog is jött hozzá — az ember ugyszólván idegen szemmel néz mindent, mintha most volna itt először. Ezeket az idegen szemmel meglátott dolgokat szeretném itt most leírni, a róluk szerzett impresszióimat, sorba. És mert ezek a dolgok igen vegyesek és sokfajtaúak, hadd szedjem őket kis fejezetekbe, nehogy összekeverjem egyiket a másikkal. Kezdem azzal, a mi engem mint író a legközelebről érint és adom az első fejezetnek ezt a címet:

A magyar nyelv.

Az ember rögtön elbámul rajta, mihelyt megérkezik és leszáll a vonatról.

— Kocsira lesz szállítva kérem ez a podgyász? Mit feleljen erre az ember?

— Lesz, lesz!

Eleinte csak hordárral, kocsissal, portással, pinczérel, szobaleánnyal társalog az ember és mulva látja, hogy ezek a derék fiatal, jobbára faluról ideszakadt emberek mind valami egészen különös magyar nyelvet beszélnek, a minek semmi, de semmi köze ahhoz, a miért Kazinczy Ferencz és kortásai annyit fáradoztak.

Az ember mégis vigasztalódik, gondolván: a mit a nép elront, majd helyrehozza a művelt osztály, az, a melyik olvas, ír, társaságba jár, zenél, utazik etc. Már most úgy áll a dolog, hogy a művelt osztály, a főntemlitett attributumokkal, még inkább elrontja a nyelvet, és miért? Mert visszaél vele. Igen sajátosan alkalmazza és pedig a szellemesség, vagy mondjuk egyszerűen: a viccz kedvéért. Mert minden pesti ember vicczes, ezt megdöbbenéssel tapasztalom és vallom. Ez nem volna baj különben, sőt, csakhogy a nyelv rovására vicczel és annak rovására szellemes.

A pesti ember nem mondja a pinczérnek: »Kérek egy pikkoló kapuczinert«, hanem e helyett ezt mondja:

— Egy pikkoló kapuczineres alapon óhajtanék önnel érintkezésbe lépni.

Az ember bámul, hogy a pinczér ezt megérti, de a pesti pinczér már beletanultak a pesti vicczbe és föl sem tűnik nekik, komolyan fogadják a tréfás megrendelést és a szivaros, a kihez egy vendég odaszól: »Ajándékozzon nekem négy pinczessászt«, nem esik tévedésbe az ajándék szó fölött. Szóval, a viccz, a szellemesség uralodik mindenekfölött és a művelt osztályok útján így rontja a magyar nyelvet. A legfurcsább a dologban az, hogy az ember nem is tud nehezteni érte, mert valóban kedves, ha pl. idősebb nőről lévén szó, valaki azt mondja: »Bizony az már egy kicsit agglája, agglája...«

Miután itt tartok a pesti humornál, hadd folytassam ezen a téren, és hadd térjek át a második fejezetre, a minek tartalma és címe:

A pesti cinizmus.

Nem kell megijedni tőle, nem komoly cinizmus ez, afféle álcinizmus csak és jóformán a főntemlitett viccz kedvéért van, őt szolgálja, ennek egyik elevenül buzogó forrása. Miből áll a pesti czi-

nizmus? Az emberek legelőbb is megvetőleg nyilatkoznak önmagukról, aztán másokról, mialatt titokban el vannak ragadtatva önmaguktól is, másoktól is. A pesti ember mind tudja és komisznak minősíti a saját foglalkozását, szidja és komisznak mondja a várost és összes lakóit, az ujságot, a mit tizenöt év óta járat és még járatni fog tizenöt évig, sőt a fiai és unokái útján ötvenig. Szidja és komisznak mondja az író, a kinek versét, vezércikkét, novelláját izgatottan keresi a lapban. Utálja Budát, a hova minden szabad percében átszalad; megvetéssel beszél a nőről, a kinek odaáldozza pénzét, nyugalmát, egészséges álmát, a kinek reggeltől estig igát von, a kiért szanatóriumba csukatja magát, a kiért sikkaszt és öngyilkosságot követ el. Hogy szidja a politikai pártot, a mihez ősidőktől tartozik és nyomorult bandának nevezi, — ezt talán mondanom sem kell. Mindezt pedig a vicczért teszi. Mert hiszen nagyon köznapi, banális és szentimentális dolog volna, ha csak jót és szépet mondana azokról a dolgokról, a mik nélkül nem tud élni...

Egy kis kert nagyvárosi hőbortja:

a miről a harmadik fejezet szól. Ez a kis kert a Múzeum kis kertje. Nagyon kedves, idillikus hely volt még nemrég. Sok pad állt benne az árnyas fák alatt. A padokon lepihentek öreg anyókák és reszketeg botos emberek, kövér dajkák és sovány diákok, béna embereket kis kerek kocsin odatoltak. Kis kifutóleányok a nagy kalapos-skatulyákkal ott pihentek meg és mindez emberek hálásan szívták a kevés friss levegőt, a mit a kis kert és néhány fája, a frissen öntözött pázsit belehelt szegény, elsanyargatott pesti tüdejükbe. Már most mi történik? Viszontlátom a kertet és a padok nagy része eltűnt belőle. Székek terpeszkednek ott, vasszékek és ezek előtt asszony áll czedulás füzetkével a kezében. Megboszanko-